

RJ1019 Úvod do studia ruštiny 1

přednáška / kombinované studium

Anton Poludněv

Program

- ORGANIZACE STUDIA
- CO JE LINGVISTIKA/JAZYKOVĚDA?
 - Co (ne)budeme probírat?
- STRUKTURALISMUS & ZNAK
 - Tři funkce jazyka
- ONTOGENEZE A FYLOGENEZE JAZYKA
 - Neurolingvistika
 - Psycholingvistika
 - Biolingvistika
- KLASIFIKACE JAZYKŮ
- GENETICKÁ KLASIFIKACE
 - Jazykové rodiny
 - Nostratická hypotéza
 - Indoevropská rodina
 - Satem :: kentum
 - Balto-slovanská jednota
 - Slovanská glotogeneze
- SLOVANSKÉ JAZYKY

ORGANIZACE STUDIA

- RJ1019 (přednáška) v ISu

RJ1019 Úvod do studia ruštiny 1 ✨

Pedagogická fakulta
podzim 2017

- ▣ **Rozsah**
1/0/0. v kombinovaném studiu 12 hodin. 3 kr. Ukončení: zk.
- ▣ **Vyučující**
[Mgr. Anton Poludněv](#) (přednášející)
[Mgr. Anastasia Sokolova, Ph.D.](#) (přednášející)
- ▣ **Garance**
[doc. PhDr. Mgr. Simona Koryčánková, Ph.D.](#)
[Katedra ruského jazyka a literatury - Pedagogická fakulta](#)
Kontaktní osoba: [Helena Rytířová](#)
Dodavatelské pracoviště: [Katedra ruského jazyka a literatury - Pedagogická fakulta](#)
- ▣ **Rozvrh**
St 9:20–10:05 [učebna 4](#) 📄; a Pá 29. 9. 11:10–12:50 [respirium \(5. nadzemní podlaží\)](#) 📄, Pá 27. 10. 11:10–12:50 [respirium \(5. nadzemní podlaží\)](#) 📄, Pá 1. 12. 11:10–12:50 [respirium \(5. nadzemní podlaží\)](#) 📄
- ▣ **Omezení zápisu do předmětu**
Předmět je nabízen i studentům mimo mateřské obory.
- ▣ **Mateřské obory**
předmět má 8 mateřských oborů, [zobrazit](#)
- ▣ **Cíle předmětu**
Cílem předmětu je prohloubení vědomostí a zajištění širší teoretické báze v oblasti jazykovědy. Ze získaných vědomostí budou studenti vycházet při dalším studiu ruštiny. Hlavním úkolem předmětu je také seznámení studentů s terminologií a termíny, se základními požadavky kladenými na vědeckou práci, se způsobem jejího zpracování, s normami a pravidly pro formální úpravu textu.
Studenti:
 - si osvojí odbornou rusko-českou terminologii,
 - mají širokou teoretickou bázi v oblasti jazykovědy,
 - umí aplikovat teoretické poznatky z oblasti jazykovědy na praktické příklady,
 - znají normy a pravidla formální úpravy vědeckého textu.

Organizace studia

• RJ1019 (přednáška) v ISu

- ▣ **Osnova**
 - 1. Jazykověda. Předmět jazykovědy (lingvistiky), místo lingvistiky v systému věd, základní lingvistické disciplíny, mezioborové vztahy lingvistiky.
 - 2. Vznik a vývoj jazyka. Teorie vzniku a vývoje jazyka. Ontogeneze a fylogeneze jazyka.
 - 3. Klasifikace jazyků světa. Genealogická, typologická, geografická a sociolingvistická klasifikace, základní parametry pro rozlišení jazyků.
 - 4. Jazyk a lidská společnost. Jazyk jako sociální jev. Normy v lidské společnosti a jazykové normy. Jazykový úzus mluvený a psaný, kodifikace jazykové normy.
 - 5. Jazyk a komunikace. Oстенze, znak (definice a klasifikace znaku u Ch. Peirce, definice znaku u F. De Saussure). Sémiotika.
 - 6. Jazykový systém a jeho realizace. De Saussurovy pojmy *langue*, *parole*, *langage*. Strukturalistické pojetí systému. Jazyk jako systém systémů. Vztahy syntagmatické a paradigmatické.
 - 7. Fonetika a fonologie, jejich předmět. Základní fonologické pojmy, prozodické prostředky jazyka, transkripce a transliterace.
 - 8. Morfematika a morfologie. Gramatické kategorie. Kategorie jmenné, kategorie slovesné.
 - 9. Lexikologie. Lexikální systém jazyka. Disciplíny, které se zabývají slovní zásobou jazyka.
 - 10. Syntax. Základní syntaktické jednotky. Syntaktické vztahy, způsoby a prostředky jejich vyjadřování. Definice věty, typologie věty. Větná skladba.
 - 11. Textová rovina. Pojem koheze a koherence textu. Aktuální větné členění. Výpověď.
 - 12. Moderní směry v lingvistice.
- ▣ **Literatura**
 - povinná literatura*
 - ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda : přehled a slovníky*. Vyd. 3., dopl. V Praze: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2001. 341 s. ISBN 8024601540. [info](#) ↗
 - ERHART, Adolf. *Úvod do jazykovědy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001. 200 s. ISBN 8021026693. [info](#) ↗
 - *Úvod do studia jazyka*. Edited by Jiří Černý. 1. vyd. Olomouc: Rubico, 1998. 243 s. ISBN 8085839245. [info](#) ↗
 - doporučená literatura*
 - SAUSSURE, Ferdinand de. *Kurs obecné lingvistiky*. Edited by Tullio De Mauro, Translated by František Čermák. Vyd. 3., upr., V nakl. Acade. Praha: Academia, 2007. 487 s. ISBN 9788020015686. [info](#) ↗
 - VEČERKA, Radoslav. *Vývoj slovanské jazykovědy v českých zemích*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 111 s. ISBN 8021039531. [info](#) ↗
 - PEIRCE, Charles Sanders. *Sémiotika*. Edited by Bohumil Palek. 2. přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1997. viii, 335. ISBN 8071843563. [info](#) ↗
 - ČERNÝ, Jiří. *Dějiny lingvistiky*. 1. souborné vyd. V Olomouci: Votobia, 1996. 517 s. ISBN 8085885964. [info](#) ↗

Organizace studia

- RJ1019 (přednáška) v ISu

- **Výukové metody**

Přednášky.

- **Metody hodnocení**

Zkouška se skládá ze dvou částí:

1. Písemný překlad odborné terminologie (z češtiny do ruštiny). Seznam odborných termínů je k dispozici ve studijních materiálech předmětu. Po úspěšném zvládnutí této části student může psát druhou část zkoušky (viz níže). V případě neúspěšné první části se student musí přihlásit na opravný termín zkoušky, který začne dle výše uvedených požadavků, tj. překladem odborné terminologie.
2. Ústní odpověď na otázku, kterou si student vybere ze seznamu. Seznam otázek obsahuje všechna témata probírána na přednáškách (RJ1019) a seminářích z úvodu do studia ruštiny 1 (RJ1058).

- **Vyučovací jazyk**

Ruština

- **Navazující předměty**

- [RJ1058 Seminář z úvodu do studia ruštiny 1](#)

- **Informace učitele**

Vyučovacím jazykem předmětu je čeština.
Jazykem ústní části zkoušky je čeština.

- **Další komentáře**

[Studijní materiály](#)

Předmět je vyučován každoročně.

Organizace studia

- RJ1019 (přednáška) vs. RJ1058 (seminář)

RJ1019 Úvod do studia ruštiny 1 ✨

Pedagogická fakulta
podzim 2017

- ▣ **Rozsah**
1/0/0. v kombinovaném studiu 12 hodin. 3 kr. Ukončení: zk.
- ▣ **Vyučující**
[Mgr. Anton Poludněv](#) (přednášející)
[Mgr. Anastasia Sokolova, Ph.D.](#) (přednášející)
- ▣ **Garance**
[doc. PhDr. Mgr. Simona Koryčánková, Ph.D.](#)
[Katedra ruského jazyka a literatury - Pedagogická fakulta](#)
Kontaktní osoba: [Helena Rytířová](#)
Dodavatelské pracoviště: [Katedra ruského jazyka a literatury - Pedagogická fakulta](#)
- ▣ **Rozvrh**
St 9:20–10:05 [učebna 4](#) 📄, a Pá 29. 9. 11:10–12:50 [respirium \(5. nadzemní podlaží\)](#) 📄, Pá 27. 10. 11:10–12:50 [respirium \(5. nadzemní podlaží\)](#) 📄, Pá 1. 12. 11:10–12:50 [respirium \(5. nadzemní podlaží\)](#) 📄

RJ1058 Seminář z úvodu do studia ruštiny 1 ✨

Pedagogická fakulta
podzim 2017

- ▣ **Rozsah**
0/1/0. v kombinovaném studiu 12 hodin. 2 kr. Ukončení: z.
- ▣ **Vyučující**
[Mgr. Anastasia Sokolova, Ph.D.](#) (přednášející)
[Mgr. Anton Poludněv](#) (cvičící)
- ▣ **Garance**
[doc. PhDr. Mgr. Simona Koryčánková, Ph.D.](#)
[Katedra ruského jazyka a literatury - Pedagogická fakulta](#)
Kontaktní osoba: [Helena Rytířová](#)
Dodavatelské pracoviště: [Katedra ruského jazyka a literatury - Pedagogická fakulta](#)
- ▣ **Rozvrh seminárních/paralelních skupin**
RJ1058/01: St 10:15–11:00 [učebna 4](#) 📄, A. Poludněv
RJ1058/02: Pá 29. 9. 9:20–11:00 [respirium \(5. nadzemní podlaží\)](#) 📄, Pá 27. 10. 9:20–11:00 [respirium \(5. nadzemní podlaží\)](#) 📄, Pá 1. 12. 9:20–11:00 [respirium \(5. nadzemní podlaží\)](#) 📄, A. Poludněv

Ukončení

- **Zkouška / část-1:**
 - Písemný překlad odborné terminologie: CZ → RU
 - Viz seznam jazykovědných termínů: [ZDE](#)
- **Zkouška / část-2:**
 - Ústní odpověď na otázku
 - Viz prezentace z hodin: [TU](#)

Ukončení

- Zapsali jste si RJ1019 (přednáška) i RJ1058 (seminář).
 - RJ1019 (přednáška): povinný
 - RJ1058 (seminář): volitelný

▣ Výukové metody

Přednášky.

▣ Metody hodnocení

Zkouška se skládá ze dvou částí:

1. Písemný překlad odborné terminologie (z češtiny do ruštiny). Seznam odborných termínů je k dispozici ve studijních materiálech předmětu. Po úspěšném zvládnutí této části student může psát druhou část zkoušky (viz níže). V případě neúspěšné první části se student musí přihlásit na opravný termín zkoušky, který začne dle výše uvedených požadavků, tj. překladem odborné terminologie.
2. Ústní odpověď na otázku, kterou si student vybere ze seznamu. Seznam otázek obsahuje všechna témata probírána na přednáškách (RJ1019) a seminářích z úvodu do studia ruštiny 1 (RJ1058).

▣ Vyučovací jazyk

Ruština

▣ Navazující předměty

- [RJ1058 Seminář z úvodu do studia ruštiny 1](#)

- Zapsali jste si jenom RJ1019 (přednáška).
 - Budete zkoušeni pouze z otázek probraných v rámci RJ1019 (přednáška).

Nanoanketa

- Jaké máte zkušenosti s lingvistikou neboli jazykovědou?
- Jak byste lingvistiku/jazykovědu definovali?
 - Co je její předmět výzkumu?
 - Jaké používá metody?
 - Na co ji potřebujeme?

CO JE LINGVISTIKA/JAZYKOVĚDA?

- Erhart (2001:5)
 - **Jazykověda** (lingvistika, jazykozpyt = **языкознание**) – teoretická společenskovední disciplína, zabývající se zkoumáním přirozených lidských dorozumívacích kódů - jazyků.
- Předmětem výzkumu je přirozený jazyk.
- Erhart (2001:5)
 - **Řeč** (**речь**) je obecně lidská schopnost sdělování (přenášení informací) pomocí jazyka.
 - **Přirozený jazyk** (**естественный язык**) je systém znaků (kód) sloužící k dorozumívání v určitém etnickém společenství (národ, kmen apod.).
 - Počítačový kód vs. přirozený jazyk.

Co je lingvistika/jazykověda?

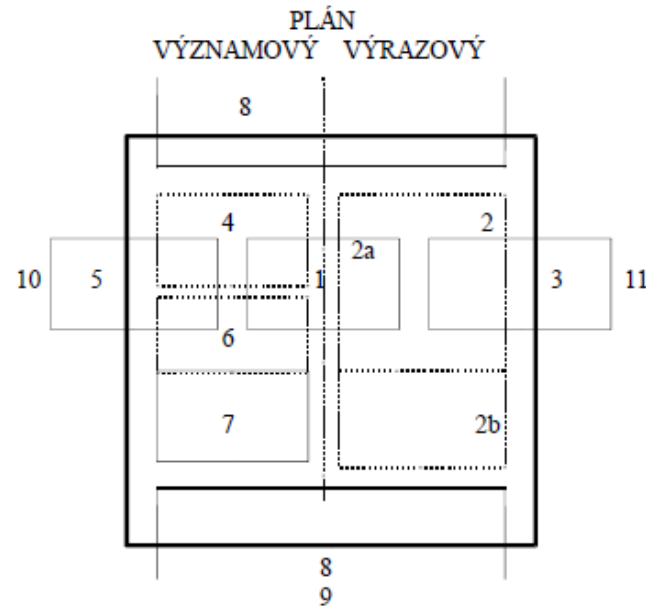
- Synchronie :: diachronie (Erhart 2001:12)
 - **Synchronická jazykověda** (синхроническое языкознание) zkoumá jazyk v určitém bodu jeho vývoje.
 - **Diachronická jazykověda** (диахроническое языкознание) zkoumá proces vývoje jazyka (= jazykové změny).
- Metody (Erhart 2001:11)
 - **Metoda strukturní analýzy** (метод структурного анализа)
 - **Typologická metoda** (типологический метод) - konfrontace souměřitelných jevů různých jazyků ze synchronického hlediska.
 - **Historickosrovnávací metoda** (сравнительно-исторический метод) – rekonstrukce předhistorického stavu a vývoje jazyků na základě jejich srovnávání (tzv. vnější rekonstrukce).
 - atd.

Co je lingvistika/jazykověda?

- Aplikace jazykovědných poznatků v
 - Pedagogice
 - Medicíně
 - Kybernetice

Co (ne)budeme probírat?

- Erhart (2001:16)

- 1 morfologie
- 2 fonologie
 - 2a morfonologie (fonémické složení morfonů)
 - 2b fonotaktika (kombinatorika fonémů, slabičné vzorce)
- 3 fonetika
- 4 lexikologie
- 5 sémantika
- 6 sémantická morfologie
(gramatika v užším slova smyslu)
- 7 syntax, morfotaktika
- 8 stylistika, poetika
- hranice jazykovědy
- 9 teorie literatury, estetika
- 10 logika, psychologie

STRUKTURALISMUS & ZNAK

- **Ferdinand de Saussure (1857–1913)**
 - Švýcarský jazykovědec
 - Působil v Ženevě, Lipsku, Paříži
 - Zakladatel strukturalismu

Strukturalismus & znak

- **Kurs obecné lingvistiky**

(Cours de linguistique générale, 1916)

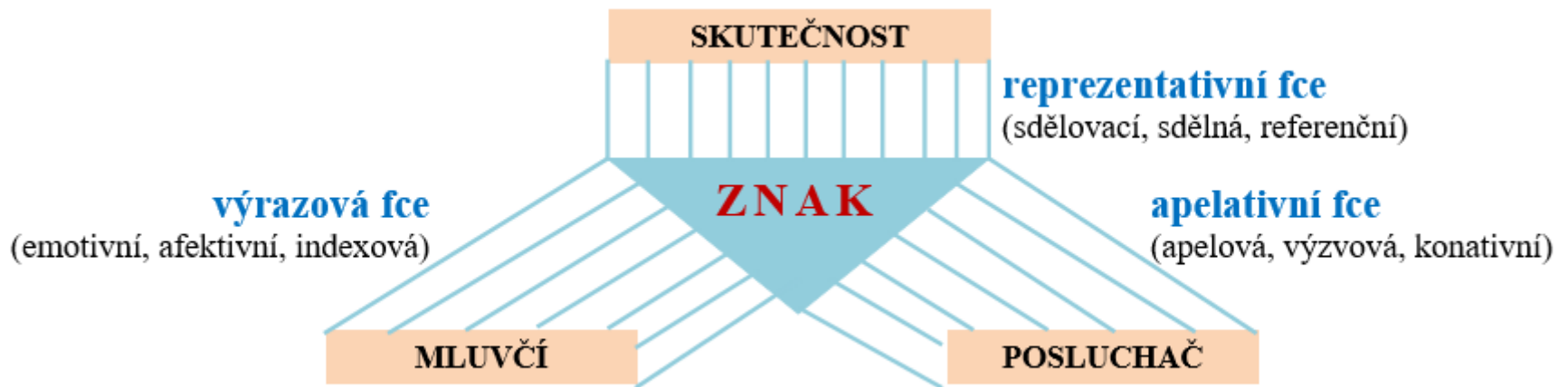
- Editori: Charles Bally, Albert Sechehaye
 - Neautentický de Saussure: poznámky jeho ženevských studentů z r. 1906–1911.
 - 90. léta: nalezeny autentické poznámky F. de Saussura.
- **Langage – řeč (= речевая деятельность):**
 - **Langue – jazyk (= язык)**
 - **Parole – mluva (= речь)**

Strukturalismus & znak

- **Aristotelsko-scholastická tradice:** 3 položky označování
 - **Res** (věc = вещь): jsoucna ve světě
 - **Conceptus** (pojem = понятие): jejich odrazy v lidské mysli
 - **Uox** (slovo = слово): vyjádření těchto odrazů v lidské řeči
- **Znak (знак)** – bilaterální jednotka označujícího a označovaného.
 - **Signifiant** (označující = означающее): forma, výraz
 - **Signifié** (označované = означаемое): obsah, význam, funkce
 - Nezávislost na mimojazykovém světě
- **Arbitrárnost (арбитражность)**

Tři funkce jazyka

- **Karl Bühler** (1879–1963)
 - Německý psycholog a lingvista
 - **Teorie jazyka** (Sprachtheorie, r. 1934): 3 základní funkce jazyka.

ONTOGENEZE A FYLOGENEZE JAZYKA

- **Ontogeneze (онтогенез)** – vývoj jedince.
 - Ontogeneze jazyka = vývoj jazyka u jedince.
- **Fylogeneze (филогенез)** – vývoj druhů.
 - Fylogeneze jazyka = vývoj jazyka u lidí.
 - **Absolutní vývoj jazyka (evoluce jazyka):** od prvopočátku vč. formování prvního primitivního systému.
 - **Historicko-systémový vývoj jazyka:** jednotlivé diachronické etapy, v nichž dochází k modifikaci již vyvinutého systému.

Ontogeneze a fylogeneze jazyka

- **Ontogeneze jazyka:**

- Neurolingvistika (нейролингвистика)
 - (biolingvistika = биоллингвистика)
- Psycholingvistika (психоллингвистика)

- **Fylogeneze jazyka:**

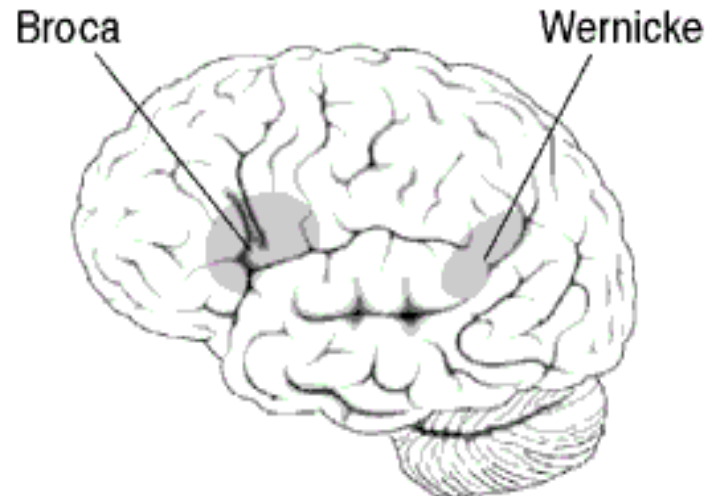
- Biolingvistika (биоллингвистика): absolutní vývoj jazyka
- Diachronická jazykověda (диахроническое языкознание): historicko-systémový vývoj jazyka

Neurolingvistika

- **Neurolingvistika:** obecná souvztažnost nervového systému a jeho sídla (mozku) s uložením, vývojem a užíváním jazyka.
 - Experimentálně testuje teorie psycholingvistiky.
- **Biolingvistika:** svázanost a podmíněnost jazyka s biologickou podstatou druhu (Homo sapiens).
 - Genetická báze jazyka

Neurolingvistika

- Sídlo jazyka v mozku = především levá hemisféra
 - **Brocova oblast (область Брока):** produkce = artikulace mluvy a psaní.
 - **Wernickeho oblast (область Вернике):** percepce = vnímání, porozumění mluvy a psaní.
 - Podpůrná motorická oblast

Neurolingvistika

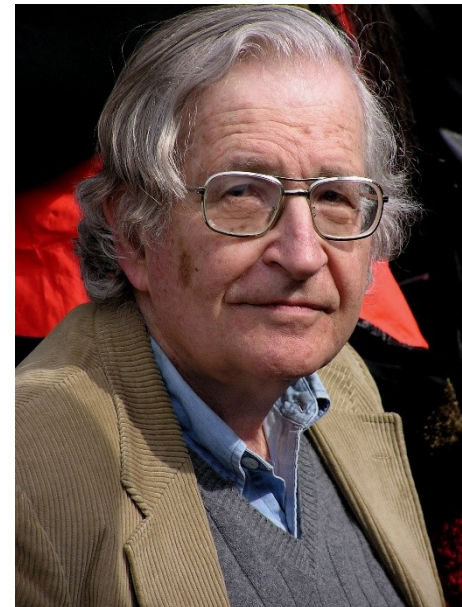
- **Afázie (афазия):** částečná nebo úplná ztráta jazykové schopnosti způsobená poruchami mozku různého druhu (cévní mozková příhoda, nádor, zánět, některá psychická onemocnění).
 - **Brocova afázie (афазия Брока):** potíže s artikulací či psáním, zjednodušená gramatická stavba
 - **Wernickeho afázie (афазия Вернике):** potíže s vnímáním řeči, nesmyslné mluvení v kruzích.
 - Populární videa o afázii: [ZDE](#), [TU](#).

Psycholinguvistika

- **Rozvinuté stádium (развитая стадия) =**
vybudovaný systém
 - Existence systému
 - Produkce/percepce (jazyk v užití)
- **Vývojové stádium (стадия развития) =**
vznikající systém
 - Nabývání/osvojování/akvizice jazyka
 - mateřský jazyk (родной язык)
 - Učení se druhého jazyka
 - cizí jazyk (иностраннй язык)

Psycholinguvistika

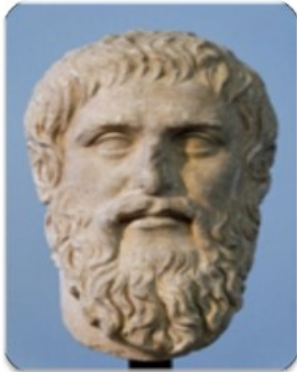
- Avram Noam Chomsky (narozen 1928) – zakladatel generativní lingvistiky (генеративная лингвистика).
 - 50. léta 20. st.: druhá kognitivní revoluce
 - Hypotéza vrozené jazykové schopnosti (гипотеза врожденной языковой способности)

Psycholingvistika

- Platonův problém (viz dialog *Menón*)

Platón

Jak může nevdělaný otrok vědět, jak má konstruovat správnou plochu?
Neboli odkud má vědění, které evidentně nemá na základě empirie?

Otrok se odvolává na metafyzické vzpomínky, ty znalosti jsou ve světě idejí.

Chomsky

Stejný problém mám já, ale ne v geometrii, nýbrž v lingvistice. Odkud pocházejí jazykové znalosti, které jedinec evidentně nemohl získat empirií?

Vzpomínky nemají metafyzickou povahu, je to geneticky kódovaná informace.

Psycholinguvistika

- **Nedostatek stimulu** (бедность стимула)
 - Dítě má k dispozici velmi omezené množství jazykového vstupu (stimulu), přesto mateřský jazyk lehce osvojí.
 - Navíc osvojí ho kvalitativně lépe než cizí jazyk naučený ve škole.
 - Používá jazyk kreativně: tvoří věty, které nikdy neslyšelo.
 - Vysvětlení: má vrozenou (abstraktní) jazykovou schopnost \Rightarrow **univerzální gramatika** (универсальная грамматика).

Biolingvistika

- Teorie o vzniku jazyka/jazyků:
 - **Utopická (утопическая):** budování babylonské věže, zmatení jazyků
 - **Genetická (генетическая):** jazyk jako důsledek náhlé genetické mutace lidí.
 - **Přirozená (естественная):**
 - **Onomatopoická (ономатопеическая):** jazyk jako nápodoba přírodních či zvířecích zvuků.
 - **Interjekční (интеръективная):** jazyk jako spontánní vývoj z lidských výkřiků.

Biolingvistika

- Za posledních 5 000 000 let se lidský mozek vzrostl z cca 500 cm³ na 1 400 cm³ hmoty.
- Různé odhady vzniku jazyka:
 - Před 50 000 – 100 000 lety vs. před 1 000 000 let
 - Před 300 000 lety: jazyk v dnešním smyslu (Homo sapiens).
 - Před 50 000 – 70 000 lety: plně rozvinutý jazyk.
- Před 6 000 lety: nejstarší písemné záznamy.

KLASIFIKACE JAZYKŮ

- Počet jazyků: 3 000 – 8 000
- Jazyk vs. dialekt (диалект)
 - Čeština :: slovenština
 - Srbština :: chorvátština :: bosenština :: černohorština
 - Arabské dialekty (vzájemně nesrozumitelné)

Klasifikace jazyků

- Čínština: 1 miliarda mluvčích
- Angličtina: 350 mil.
- Španělština: 250 mil.
- Hindština: 200 mil.
- Arabština: 150 mil.
- Bengálština: 150 mil.
- Ruština: 150 mil.
- Portugalština: 135 mil.
- Japonština: 120 mil.
- Němčina: 100 mil.
- Francouzština: 70 mil.
- Paňdžábština: 70 mil.
- Javánština: 65 mil.
- Bihárština: 65 mil.
- Italština: 60 mil.
- Korejština: 60 mil.
- Telugu: 55 mil.
- Tamilština: 55 mil.
- Marátština: 50 mil.
- Vietnamština: 50 mil.

- Čeština: 10,4 mil.

Comrie *a kol.* (2007)

Klasifikace jazyků

- Klasifikace jazyků (классификация языков):
 - **Genetická/genealogická** (генетическая/генеалогическая): historická příbuznost
 - **Monogenetická teorie** (моногенетическая теория): jazyk se vyvinul na jediném místě na světě a odtud se rozšířil do ostatních částí.
 - **Polygenetická teorie** (полигенетическая теория): jazyk vznikl na několika místech nezávisle na sobě.
 - **Typologická** (типологическая): srovnání nepříbuzných jazyků
 - **Areální** (ареаловая): geografické rozložení

GENETICKÁ KLASIFIKACE

- 19. st.: příbuzenství jazyků, prajazyk, jazykové změny
- **Jazyková divergence** (дивергенция) / **štěpení** (распад) – vývoj z jediného (pra)jazyka probíhající přes fáze postupně se odcizujících dialektů → jazyková různost.
- **Jazyková konvergence** (конвергенция) – vzájemné míšení jazyků.
- **Historickosrovnávací metoda** (сравнительно-исторический метод) – rekonstrukce předhistorického stavu a vývoje jazyků na základě jejich srovnávání (tzv. vnější rekonstrukce).
- 15 jazykových rodin (языковая семья)
 - Izolované + vymřelé jazyky

Jazykové rodiny

- Indoevropská (= ie.)
- Kavkazská
- Uralská
- Altajská
- Afroasijská (dříve semitoamitská)
- Drávidská
- Tibetočínská
- Thajská
- Paleoasijská
- Austroasijská
- Austronéská
- Papuánská
- Austrálská
- Africká
- Rodina amerických indiánských jazyků
- Izolované (baskičtina, japonština, korejština atd.)
- Vymřelé jazyky Blízkého východu a Středomoří (sumerština, elamština, minojština atd.)

Nostratická hypotéza

- Владислав Маркович Иллич-Свитыч (V. M. Illič-Svityč, 1934–1966): třídílný slovník «Опыт сравнения ностратических языков».
 - Čeští představitelé: Arnošt Lamprecht, Mirek Čejka.
- **Nostratická prarodina (ностратическая макросемья)**: vzdálené příbuzenství ie. jazyků s jinými jazykovými rodinami.
 - Rodiny: ie., uralská, altajská, jihokavkazská (kartvelská), afroasijská, drávidská.
- 8 tis. p.n.l.: rozpad nostratického období.

Indoevropská rodina

- Dříve indogermánská rodina
- 150 jazyků, 2 miliardy mluvčích, Evropa, Přední Asie, Indie
- **Evropská větev:** baltské, slovanské, germánské, keltské, románské, nová řečtina (mrtvá stará řečtina), albánština, arménština, ostatní vymřelé (etruština, sikulština, dákůština atd.).
- **Asijská větev:** indické, íránské, dardské, mrtvé anatolské (dříve chetitsko-luvijské, nejstarší ie. větev, Malá Asie), mrtvá tocharština (východní A & západní B, severní Čína).

Satem :: kentum

- 3 řady ie. guturál:

Veláry čisté (prosté)	k	g	gh
Palatály	k'	g'	gh'
Labioveláry	k ^w	g ^w	g ^w h

- Číslovka 100 v avestě (satəm) a latině (centum): satemové :: kentumové jazyky.
- **Satemové:**
 - Prosté veláry + labioveláry = prosté veláry
 - Palatály → sykavky (= spirantizace)
 - Skupiny: slovanská, indoíránská, baltská, arménština, albánština.
- **Kentumové:**
 - Prosté veláry + palatály = prosté veláry
 - Skupiny: germánská, keltská, románská, anatolská, řečtina, tocharština.

Satem :: kentum

SATEMOVÉ :: KENTUMOVÉ

IE.	STIND.	Ř.	LAT.	GÓT.	LIT.	STSL.	
*k	k, č kraviš	k kreas	c [k] cruor	h	k kraujas	k, č кравъ	1
*g	g, j geranos	g geranos	g grús	k	g gerve	g, ž žeravъ	2
*k'	ś śatam	k hekaton	c [k] centum	h	š šintas	s sto	3
*ǵ	j jánáti	g gignóskó	g cognóscó	k	ž žinoti	z znati	4
*k ^w	k, č čatur	p, t, k tettares	qu quattuor	h ^w	k keturi	k, č četyre	5
*g ^w	g, j jíva	b, d, g bios	g, v, gu vívus	q	g gyvas	g, ž živъ (*gi-)	6
*gh	gh, h	kh	h hostis	g gasts	g	g, ž gostъ	7
*ǵh	h hima	kh kheimón	h hiems	g	ž žiema	z zima	8
*g ^w h	gh, h gharma	ph, th, kh khermos	f, v, gu formus	w, g(w)	g gareti	g, ž gorěti	9

IE.	STIND.	Ř.	LAT.	GÓT.	LIT.	STSL.
*k'		kardiá	cór		širdis	сръдьце (srъdъce)
*k ^w	ka-	tis	quod	h ^w as	kas	къто (kъto)

Balto-slovanská jednota

- Pojem z dob Augusta Schleichera (1821–1867)
- **Balto-slovanské shody:** shoda historického vývoje určitých jevů.
 - **August Schleicher:** Existoval společný jazykový útvar, z něhož divergentním vývojem se vyvinuly baltská a slovanská jazyková větev. ✘
 - **Antoine Meillet:** Obě větve získaly mnoho společných jevů z ie. Jsou to buď ie. archaismy, nebo paralelní neologismy vzniklé v každé větvi nezávisle. V každé větvi došlo k samostatnému vývoji. ✘
 - **Jänis Endzelin:** Společné kontakty. ✔

Balto-slovanská jednotota

- Zánik aspirace ražených souhlásek

IE.	STSL.	LIT.	Ř.	STIND.
*bh	БРАТЪРЪ	<i>brolis</i>	<i>phrátor</i>	<i>bhrátṛ</i>
*dh	ДЫМЪ	<i>dúmai</i>	<i>thymos</i>	<i>dhúma</i>

- Společný vývoj původních ie. slabičných sonant *r, l, m, n*.

	PŘEDNÍ (měkké)				ZADNÍ (tvrdé)			
ie. ↓	ɾ	l̥	m̥	n̥	ɾ	l̥	m̥	n̥
Balto-slovanské shody ↓	ir	il	im	in	ur	ul	um	un
Praslovanština	ɪr	ɪl	ɛ		ɪr	ɪl	ɔ	

Např.:

ie. *w^hlkʷos > (bsl.) lit. *vilkas*, psl. **вѣлкъ*, stsl. *ВЛѢКЪ* (etymologicky *ВЛѢКЪ*)

ie. *w^hlnā > (bsl.) lit. *vilna*, psl. **вѣлна*, stsl. *ВЛѢНА* (etymologicky *ВЛѢНА*)

Lit. *pilnas*, psl. **рѣлнъ*

Lit. *gurklis*, psl. **гѣрдло*

Lit. *ungurys*, psl. **ѡгоръ*

Slovanská glotogeneze

- **Praevropština/západoindoevropština** (3000 – 1500 p.n.l.)
 - Celá Evropa kromě Egejského moře
- **Protobaltština** (1500 – 700/500 p.n.l.)
 - Nesrozumitelná mimo baltský areál
- **Protoslovanština/předslovanština/raná praslovanština** (700/500 p.n.l. – 300/400 n.l.)
- **(Vlastní) praslovanština** (300/400 – 1000 n.l.)
 - Klasická praslovanština (300/400 – 800 n.l.)
 - Pozdní praslovanština (800 – 1000 n.l.)

SLOVANSKÉ JAZYKY

- Klasifikace podle počtu skupin:
 - Dichotomická klasifikace
 - Trichotomická klasifikace
 - Revidovaná trichotomická klasifikace
 - Tetrachotomická klasifikace
 - Pentachotomická klasifikace

Slovanské jazyky

- **Dichotomická klasifikace**

- Autor: Josef Dobrovský (1753–1829)
- **Antské** (východo- a jihoslovanské): ruština (r.), ukrajinština (ukr.), staroslověňština (stsl.), srbština (sr.), bulharština (b.), chorvatština (chor.), slovinština (sln.).
- **Slavinské** (západoslovanské): slovenština (slk.), čeština (č.), horní lužická srbština (hl.), dolní lužická srbština (dl.), polština (p.), kašubština (kaš.).

Slovanské jazyky

- **Trichotomická klasifikace** (tradiční)
 - Autor: A. Ch. Vostokov (1781–1864)
 - **Západní:** slk., č., luž., p.+kaš.
 - **Jižní:** b., makedonština (mk.), srbochorvatština (sch.), sln.
 - **Východní:** r., ukr., br.
- **Revidovaná trichotomická klasifikace**
 - Autor: V. V. Ivanov (1929–2017)
 - **Východní:** r., ukr., br.
 - **Jižní:**
 - **Jihovýchodní:** b., mk.
 - **Jihozápadní:** srb., chor., sln.
 - **Západní:**
 - **Československé:** č., slk.
 - **Lužické:** hl., dl.
 - **Lechické:** p., kaš., pomořská slovinština (pomsln.), polabština (plb.).

Slovanské jazyky

- **Tetrachotomická klasifikace**
 - Autor: František Václav Mareš (1922–1994)
 - Jižní:
 - b., mk.
 - sch., sln.
 - Severo-západní
 - Západní: č., slk., kaš., p.
 - Východní: r., ukr., br.

Slovanské jazyky

- **Pentachotomická klasifikace**
 - Autor: František Kopečný (1909–1990)
 - **Makedonskobulharská skupina:** mak., b.
 - **Jihoslovanská:** srb., chor., sln.
 - **Československá:** č., slk.
 - **Polská:** p.
 - **Východoslovanská:** r., ukr., br.

Bibliografie

- COMRIE, B. A KOL. (2007). *Atlas jazyků*. Praha : Metafora. ISBN 978-80-7359-129-8.
- ČERMÁK, F. (2001). *Jazyk a jazykověda : přehled a slovníky*. Vyd. 3., dopl. Praha : Karolinum. ISBN 8024601540.
- ČERNÝ, J. (1996). *Dějiny lingvistiky*. Olomouc : Votobia. ISBN 80-85885-96-4.
- ČERNÝ, J. (1998). *Úvod do studia jazyka*. Olomouc : Rubico. ISBN 80-85839-24-5.
- ERHART, A. (2001). *Úvod do jazykovědy*. Brno : Masarykova univerzita. ISBN 8021026693.
- SAUSSURE, F. DE. (2007). *Kurs obecné lingvistiky*. Vyd. 3., upr. Praha : Academia. ISBN 978-80-200-1568-6.
- VEČERKA, R. (2006). *Vývoj slovanské jazykovědy v českých zemích*. Brno : Masarykova univerzita. ISBN 8021039531.

Děkuji za pozornost!
Спасибо за внимание!